

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Інститут «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»
Кафедра мистецтв**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

_____ **М.І.Антоненко**

_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи вокального аранжування»**

освітній рівень бакалавр

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність
(спеціалізація) 025 «Музичне мистецтво»

освітня програма «Музичне мистецтво. Вокал»

тип дисципліни обов'язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: Зосім О. Л. – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мистецтв

Протокол від 16 жовтня

2020 року № 1/2

Завідувач кафедри мистецтв

Марченко В.В.

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	4	Лекції:	12	-
Семестр:	8	Практичні заняття:	10	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	-	-
самостійна робота:	6	Самостійна робота:	68	-
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри мистецтв, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Вокал, Вокальний ансамбль, Гармонія	Бакалавська робота

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Аранжування» є ознайомлення студентів із загальними принципами та основними способами пристосування музичного твору до умов іншого виконавського складу; набуття студентами практичних навиків перекладу творів, написаних для одного типу та виду хору для іншого, перекладу камерно-вокальних та інструментальних творів для хору; засвоєння основних засад аранжування народної пісні для хору.

Завдання цієї дисципліни покликані сформувані у студентів чітке розуміння принципів формування репертуару музичного колективу; вміння самостійно створювати переклади та аранжування музичних творів для мистецьких і навчальних потреб учнівських і аматорських хорових колективів закладів освіти.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності

ПРН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
ЗК 12. Здатність працювати автономно	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 3. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8

СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8

Зміст навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Зміст і завдання навчальної дисципліни «Аранжування».

Зміст поняття «аранжування». Виконавські можливості хорів різних типів і видів.

Характеристика діапазонів співочих голосів. Основні види та способи аранжування.

Змінні та константні елементи музичної фактури в процесі перекладу та аранжування.

ТЕМА 2. Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури.

Загальні особливості аранжування способом транспозиції. Передумови

застосування цього способу. Особливості перекладу з мішаного на однорідний склад хору.

Особливості перекладу з однорідного на мішаний склад хору.

ТЕМА 3. Аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів.

Передумови застосування способу переміщення середніх голосів. Загальні

особливості та специфіка перекладу хорових творів цим способом.

ТЕМА 4. Аранжування зі спрощенням хорової фактури.

Мета і завдання аранжування способом спрощення хорової фактури. Специфіка перекладу

партитур з мішаного на триголосий жіночий/дитячий склад хору. Особливості перекладу з

мішаного на триголосий чоловічий склад хору. Специфіка перекладу партитур з повного

мішаного на неповний мішаний (юнацький) хор. Особливості перекладу багатоголосся

для двоголосого однорідного (дитячого) хору.

ТЕМА 5. Аранжування з ускладненням хорової фактури.

Особливості компонування двоголової фактури. Специфіка перекладу двоголосся для

триголосого однорідного хору. Особливості перекладу

жіночого/дитячого триголосся для чотириголосого мішаного хору. Специфіка перекладу

чоловічого триголосся для чотириголосого мішаного хору.

ТЕМА 6. Аранжування мішаним (комбінованим) способом.

Передумови можливості перекладу мішаним (комбінованим) способом. Переваги та

особливості застосування цього способу аранжування.

ТЕМА 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.

Загальні принципи аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.

Різновиди інструментального супроводу. Засади компонування хорової фактури.

Принципи роботи зі словесним текстом.

ТЕМА 8. Обробка народної пісні для хору.

Основні типи хорової фактури: характеристика, особливості, взаємодія. Музичні форми, які найчастіше використовуються в обробках народних пісень для хору. Засоби поліфонічного письма в обробках українських народних пісень. Відповідність та взаємодія засобів хорового письма, мелодичного та текстового матеріалу в хорових обробках Миколи Леонтовича, Євгена Козака, Андрія Кушніренка.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Всього	у тому числі		
л		п/ ла б.	се м.	с. р.
Тема 1. Зміст і завдання навчальної дисципліни «Аранжування»	2			8
Тема 2. Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури		2		8
Тема 3. Аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів	2	2		8
Тема 4. Аранжування зі спрощенням хорової фактури	2			10
Тема 5. Аранжування з ускладненням хорової фактури		2		8
Тема 6. Аранжування мішаним (комбінованим) способом	2			8
Тема 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору	2	2		8
Тема 8. Обробка народної пісні для хору	2	2		10
Екзамен				
Усього годин	90	12	10	68

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Тема 2. Аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури. Письмове виконання перекладу твору з мішаного на чоловічий та жіночий складу хору (М. Леонтович «Ой у саду» та ін.).
2	Тема 3. Аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів. Виконання перекладу з мішаного хору на жіночий та чоловічий (Д. Січинський «Милость мира», «Достойно есть», «Непереглядною юрбою» (фрагменти)).
3	Тема 4. Аранжування зі спрощенням хорової фактури. Виконання перекладу з міш. для триголосого жін. та чол. хору (О. Кошиць «Трисвяте» (фрагмент), І. Соневицький «Єдин свят», «Ми виділи світло істинне», «Будь ім'я Господнє»); з чотириголосого міш. для триголосого (неповного) міш. хору (Ф. Колесса «В гаю зелененькім» (фрагмент)).
4	Тема 5. Аранжування з ускладненням хорової фактури. Виконання прикладів аранжування з ускладненням хорової фактури: Ф. Колесса «Ой ходить сон» (одноголосся у двоголосся); М. Леонтович «Пливе човен»

	(двоголосся у триголосся); М. Леонтович «Тиха вода» (триголосся у чотириголосся).
5	Тема 6. Аранжування мішаним (комбінованим) способом. Переклад твору М. Вербицького «Хваліте Господа з небес».
6	Тема 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору. Письмове виконання прикладів: Я. Степовий «Утоптала стежечку»; М. Скорик «Мелодія» (фрагмент).
7	Тема 8. Обробка народної пісні для хору. Обговорення відповідності та взаємодії засобів хорového письма, мелодичного та текстового матеріалу в хорových обробках Миколи Леонтовича, Євгена Козака, Андрія Кушніренка. Підсумковий огляд вивченого матеріалу. Обговорення та оцінка виконаних завдань.

4. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми
1	Зміст і завдання навчальної дисципліни «Аранжування».
2	Тема 2. Аранжування хорových творів способом транспозиції без зміни фактури. Виконання перекладу твору з жіночого на мішаний хор (М. Леонтович «Нарвала квіточок»); з чоловічого хору на мішаний (О. Нижанківський «Золоті зорі» (фрагмент)).
3	Тема 3. Аранжування хорových творів способом переміщення середніх голосів. Виконання перекладів з чоловічого хору на мішаний (Г. Топольницький «Ой три шляхи широкії» (фрагмент)); з жіночого хору на мішаний (Є. Козак «Ой верше мій, верше»).
4	Тема 4. Аранжування зі спрощенням хоровой фактури. Виконання перекладу з мішаного хору для триголосого жіночого/дитячого хору (Я. Аркадельт «Ave Maria» (фрагмент)); переклад багатоголосся для двоголосого дитячого хору (один твір за вибором студента).
5	Тема 5. Аранжування з ускладненням хоровой фактури. Виконання аранжування 1-голосся у 2-голосся (Ф. Колесса «Ой ходить сон» або твір за вибором); 2-голосся у 3-голосся (Ф. Колесса «Косарі» або твір за вибором); 3-голосся у 4-голосся (М. Леонтович «А вже весна» або твір за вибором).
6	Тема 6. Аранжування мішаним (комбінованим)

	способом. Виконання перекладу мішаним способом твору за вибором.	
7	Тема 7. Аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору. Виконання аранжування творів з переліку (І. Шамо «Зацвіла в долині» (фрагмент), Giordano “Caro mio ben” (extract), П. Чайковський «Старовинна французька пісенька», F. Chopin “Prelude” No20 c- moll)) або твору за власним вибором.	22 / 18
8	Тема 8. Обробка народної пісні для хору. Виконання обробки народної пісні за власним вибором для довільного складу хору	11 / 14

Матеріали для самоконтролю

1. Що таке аранжування? Його мета і завдання.
2. Які дії дозволяються при строгому способі аранжування?

3. Які дії не дозволяються при строгому способі аранжування?
4. Загальні особливості аранжування хорових творів способом транспозиції без зміни фактури.
5. Передумови застосування способу транспозиції.
6. Особливості перекладу способом транспозиції з мішаного на однорідний склад хору.
7. Особливості перекладу способом транспозиції з однорідного на мішаний склад хору.
8. Загальні особливості аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів.
9. Передумови застосування способу переміщення середніх голосів.
10. Мета і завдання аранжування способом спрощення хорової фактури.
11. Специфіка перекладу способом спрощення фактури партитур з мішаного на триголосий жіночий/дитячий склад хору.
12. Особливості перекладу способом спрощення фактури партитур з мішаного на триголосий чоловічий склад хору.
13. Специфіка перекладу способом спрощення фактури партитур з повного мішаного на неповний мішаний (юнацький) хор.
14. Особливості перекладу багатоголосся для двоголосого однорідного (дитячого) хору
15. Мета і завдання аранжування з ускладненням хорової фактури.
16. Особливості компонування двоголосої фактури.
17. Специфіка перекладу двоголосся для триголосого однорідного хору.
18. Особливості перекладу триголосого жіночого/дитячого хору для чотириголосого мішаного хору.
19. Специфіка перекладу триголосого чоловічого хору для чотириголосого мішаного хору.
20. Передумови та особливості аранжування мішаним (комбінованим) способом.
21. Переваги застосування мішаного (комбінованого) способу аранжування.
22. Засади аранжування камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.
23. Які ви знаєте різновиди акомпанементу?
24. Принципи роботи зі словесним текстом при аранжуванні камерно-вокальних та інструментальних творів для хору.
25. Три основні типи хорової фактури: характеристика, особливості, взаємодія.
26. Музичні форми, які найчастіше використовуються в обробках народних пісень для хору.
27. Засоби поліфонічного письма в хорових обробках українських народних пісень.

Методи навчання

1. Художній (творчий метод)
2. Музично-аналітичний
3. Порівняльний
4. Моделювання ситуацій (ігровий)
5. Аудіо-візуальний
6. Особистого прикладу
7. Власного (вокального) показу.
8. Компілятивний
9. Творчого переосмислення

Методи контролю

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- поточний контроль (усний): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;

- практичні завдання (письмово): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;
- самостійна робота (письмово): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50;

Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають по декілька письмових робіт з кожної теми (вирішення кейсу).

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час поточного усного опитування та за результатами практичних і самостійних письмових робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
---	------	--	---

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FX і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічними радами коледжів).

Методичне забезпечення

1. Підручники та методичні посібники з аранжування та інших дисциплін диригентсько-хорового і музично-теоретичного циклів.
2. Репертуарні збірники хорових, камерно-вокальних та інструментальних творів.
3. Нотні зошити, ручки, прості олівці, гумки, фортепіано, камертон, крісла, столи.
4. Ноутбук, проектор, екран, магнітофон.

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Вахняк Є. Хорове аранжування. Київ: МузичнаУкраїна, 1977. 72с.
2. Горохов П.,Загрецький Д. Хорове аранжування. Вид.2. Київ: МузичнаУкраїна, 1982. 128 с.
3. Долчук Р. Хорове аранжування: навчальний посібник. Івано-Франківськ:Плай, 2008. 383 с.
4. Колесса Ф. Шкільний співаник. З педагогічної спадщини композитора. Київ: Музична Україна, 1991. 224 с.
5. Микола Леонтович. Хорові твори/ред.-упоряд. В.Кузик. Київ: Музична Україна, 2019. 464 с.

Додаткова література:

Додаткова література:

6. Антків М.,Антків Ю. Хорове сольфеджіо. Львів: СП«БаК», 1997. 124 с.
7. Горохов П.,Загрецький Д. Хорова аранжировка: навчальний посібник. Київ: Музична Україна, 1972. 128 с.
8. Денис Січинський. Вокально-хорові твори: навчально-методичний посібник / автор-упоряд. Ганна Карась. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 156 с.
9. Дудка Ф.Основы нотной графики. Київ:МузичнаУкраїна,1977.204с.
10. Ивакин М. Хоровая аранжировка: учеб. пособие. М.: Музыка, 1980. 216
11. Козак Є. Хорові твори. Київ: Музична Україна, 1997. 40 с.
12. Копытман М. Хоровое письмо: учебное пособие. М.: Сов. композитор, 1971. 200 с.
13. Кошиць О. Релігійні твори / за ред. З. Лиська. Нью-Йорк: Вид-во ім. З. Лиська, 1970. 736 с.
14. Купальські пісні / Упоряд. Ю. Антків. Львів: БаК, 2004. 60 с
15. Кушніренко А. Співаночки мої любі: авт. зб. вокально-хорових творів / заг. ред. та муз. упорядкування А. М. Кушніренка. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 180 с.
16. Кушніренко А. Українські візерунки. Обробки українських народних пісень для хору. Київ: Музична Україна, 1988. 72 с.
17. Лисенко М. В. Зібрання творів. Київ: Музична Україна, 1954-1957.
18. Лисько З. Музичний словник [Репринтне відтворення видання 1933 р.]. Київ: Музична Україна, 1994. 168 с.
19. Лятошинський Б. М. Українські народні пісні в обробці Б. Лятошинського. Київ: Музична Україна, 1974. 90 с.
20. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. К., 1986. 96 с.
21. Пігров К. Керування хором. Вид. 2. К., 1962. 202 с.
22. Соневицький І. Духовні твори. Львів, 1999. 108 с.
23. Степовий Я. Вибрані хорові твори. Київ: Музична Україна, 1950.
24. Стеценко К. Обробки українських народних пісень. Київ: Музична Україна, 1980.
25. Стрілецькі пісні: для чоловічого та мішаного хорів / Львівська національна філармонія; Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника; передмова і музична редакція Володимира Сивохопа, Володимира Пасічника;

- упорядкування біографічного матеріалу Володимира Пасічника. Львів: Простір- М, 2018. 120 с.
26. Толмачов Р. Хорове аранжування та вільна обробка: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2011. 168 с.
27. Український кант XVII–XVIII століть / упоряд. Л. В. Івченко. Київ: Музична Україна, 1990. 200 с.
28. Ушкарев А. Основы хорового письма: учебник. М.: Музыка, 1982. 231с.
29. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч. 2. / упоряд. О. Я. Шреєр-Ткаченко. Київ: Музична Україна, 1976. 300 с.

Інтернет-джерела.

bestchoir.kiev.ua
diasporiana.org.ua
imslp.org
library.dudaryk.ua
mubis.com.ua
parafia.org.ua
ukrnotes.in.ua